

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Sžo/11/2013
Identifikačné číslo spisu:	4012200351
Dátum vydania rozhodnutia:	30.09.2013
Meno a priezvisko:	JUDr. Ida Hanzelová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2013:4012200351.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Idy Hanzelovej a členov senátu JUDr. Jarmily Urbancovej a JUDr. Gabriely Gerdovej, v právnej veci žalobcu: Borsodi Tranzit Foglalkoztatási Közhazsnú Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság, so sídlom 3600 Ózd, Jászi. O. u. 3, Maďarsko, zast.: JUDr. Ladislavom Csákóom, advokátom, so sídlom advokátskej kancelárie Hviezdoslavova č. 4, Rožňava, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom Ul. 29. augusta č. 8 a 10, 813 63 Bratislava 1, v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. 10881-2/2012-BA zo dňa 07.02.2012, na odvolanie žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Nitre zo dňa 18.09.2012, č. k. 26S/15/2012-38, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre č. k. 26S/15/2012-38 z 18. septembra 2012 p o t v r d z u j e .

Vo výroku o trovách konania rozsudok krajského súdu m e n í tak, že sumu 609,39 Eur znižuje na 543,39 Eur.

Žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

Rozsudkom krajského súdu bolo zrušené rozhodnutie žalovaného uvedené v záhlaví tohto rozsudku z dôvodov podľa § 250j ods. 2 písm. d) OSP a vec bola vrátená žalovanému na ďalšie konanie. Žalobcovi bola priznaná náhrada trov konania v sume 609,39 Eur so započítaním náhrady zaplateného súdneho poplatku 66 eur a bez priznania odmeny za jeden úkon právnej pomoci - vyjadrenie z 27.08.2012, keďže súd ho nepovažoval za účelne vynaložený.

Z obsahu administratívneho spisu mal súd za preukázané, že správny orgán 1. stupňa rozhodol rozhodnutím č. k. 32062-26/2011-TO zo dňa 11.08.2011 tak, že J. W., občanovi Maďarskej republiky, nar. XX. X. XXXX vzniklo dňa 12.12.2007 povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie nezamestnanosti. Vo svojom rozhodnutí poukázal na ustanovenie § 20

písm. a) zákona č. 461/2003 Z. z., v zmysle ktorého povinné nemocenské, dôchodkové a poistenie v nezamestnanosti vzniká fyzickej osobe v pracovnom pomere odo dňa vzniku pracovného pomeru a zaniká dňom skončenia pracovného pomeru. Zamestnancovi vznikol pracovný pomer dňa 12.12.2007 na základe vyslania žalobcom. Z uvedených dôvodov mu preto vzniklo povinné nemocenské a dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti. Ďalej poukázal na čl. 13 ods. 2 písm. a) nariadenia, na základe ktorého uviedol, že ak zamestnanec nemá doklad preukazujúci príslušnosť k právnym predpisom iného členského štátu (formulár E 101), vzťahujú sa na tohto zamestnanca právne predpisy štátu, na území ktorého vykonáva činnosť.

Proti tomuto rozhodnutiu podal žalobca odvolanie z dôvodov, ktoré sú následne premietnuté aj v podanej žalobe.

V odôvodnení rozhodnutia žalovaný uvádza, že menovaný pracovník, zamestnanec žalobcu vykonával činnosť na území Slovenskej republiky v spoločnosti VALSABBIA SLOVAKIA, spol. s r.o., Bánovce nad Bebravou, na základe zmluvy o dočasnom pridelení zamestnancov. Tomuto zamestnancovi nebol vysielajúcim štátom, t. j. Maďarskom vystavený formulár E 101. Preto s poukazom na čl. 13 ods. 2 písm. a), nariadenia sa na menovaného zamestnanca vzťahuje legislatíva Slovenskej republiky.

Z obsahu spisu je podľa krajského súdu zrejmé, že menovanému zamestnancovi na území Slovenskej republiky nevznikol pracovný alebo obdobný pomer, nakoľko aj počas výkonu práce na území Slovenskej republiky bol zamestnancom žalobcu. Správny orgán 1. stupňa vo výrokovej časti konštatuje, že menovanému zamestnancovi vzniklo povinné poistenie dňa 12.12.2007 pričom v odôvodnení rozhodnutia poukazuje na ustanovenia zákona č. 461/2003 Z. z. (§ 4, 6, 7, 14, 15, 16, 18 a 19), ktoré definujú, kto je povinne nemocensky, dôchodkovo poistený resp. kto je povinne poistený v nezamestnanosti.

Z rozhodnutia nie je zrejmé na základe čoho správny orgán konštatuje, že menovanému vznikol pracovný pomer dňa 12.12.2007 na základe jeho vyslania žalobcom a medzi kým mal tento pracovný pomer vzniknúť, keď v administratívnom spise sa údaj o tomto pracovnom vzťahu nenachádza.

Z rozhodnutia nevyplýva ustanovenie právneho predpisu, na základe ktorého sa rozhodlo. Týmto postupom žalovaný ako aj správny orgán 1. stupňa znemožnil žalobcovi, aby vôbec mohol posúdiť vecnú správnosť napadnutého rozhodnutia, teda aby mohol z rozhodnutia zistiť, kedy a na základe akého ustanovenia povinné poistenie vzniklo alebo zaniklo.

Hoci žalovaný sa vo svojom vyjadrení k žalobe a následne aj na pojednávaní snažil výkladovo preklenúť absenciu zákonných náležitostí rozhodnutia (§ 209 zákona č. 461/2003 Z. z.) súd pri posudzovaní žaloby musel vychádzať z obsahu preskúmaných rozhodnutí. Následnými vyjadreniami totiž už dopĺňať odôvodnenie rozhodnutia nie je možné.

Z uvedených dôvodov súd rozhodnutie žalovaného pre jeho nepreskúmateľnosť pre nedostatok dôvodov podľa § 250 j ods. 2 písm. d) OSP zrušil a vec vrátil žalovanému na ďalšie konanie.

Proti rozsudku krajského súdu podal žalovaný odvolanie v ktorom dôvodil v zásade zhodne s obsahom žalovaného rozhodnutia, namietajúc skutkové a právne dôvody rozhodnutia krajského súdu. Uviedol, že v kontexte s daným prípadom sa na zamestnanca žalobcu, t.j. na p. J. W., ktorý v období od 12. decembra 2007 do 24. októbra 2008 vykonával činnosť na území Slovenskej republiky, vzťahuje v oblasti sociálneho zabezpečenia legislatíva Slovenskej republiky a to aj napriek skutočnosti, že bydlisko zamestnanca a sídlo zamestnávateľa sa nachádzajú na území Maďarska. V danom prípade je postačujúca skutočnosť, že zamestnanec žalobcu, aj napriek tomu, že mal uzavretý pracovný pomer podľa právnych predpisov Maďarska, vykonával práce na území iného členského štátu Európskej únie.

Sociálne poistenie na území Slovenskej republiky podlieha právnej úprave zakotvenej v zákone č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“), ktorý v § 14, 15 a 19 vymedzuje osobný rozsah nemocenského poistenia, dôchodkového poistenia a poistenia v nezamestnanosti. Na tieto ustanovenia zákona o sociálnom poistení sa odvoláva aj Sociálna poisťovňa v odôvodnení napadnutého rozhodnutia a tieto ustanovenia sú uvedené aj v

odôvodnení rozhodnutia pobočky Sociálnej poisťovne. Z týchto ustanovení zákona o sociálnom poistení vyplýva, že zamestnanec, ktorý vykonáva prácu na území Slovenskej republiky, je počas obdobia určeného zamestnávateľom povinne nemocensky poistený, povinne dôchodkovo poistený a povinne poistený v nezamestnanosti. V danom prípade nie je možné viazať vznik povinného nemocenského poistenia, povinného dôchodkového poistenia a povinného poistenia v nezamestnanosti výlučne na vznik pracovného pomeru podľa § 20 písm. a/ zákona o sociálnom poistení, pretože podľa nariadenia, ktoré má v danom prípade prednosť, a ktoré je priamo uplatniteľné, je zamestnanec pokrytý systémom sociálneho zabezpečenia členského štátu, v ktorom vykonáva svoju činnosť.

Sociálna poisťovňa, ústredie, v napadnutom rozhodnutí taktiež reagovala na všetky námietky účastníka konania (žalobcu) uvedené v odvolaní voči prvostupňovému orgánu. V tejto súvislosti podotýkame, že pred vydaním napadnutého rozhodnutia Sociálna poisťovňa požiadala inštitúciu sociálneho zabezpečenia v Maďarsku (OEP) o vyjadrenie, či v dotknutých prípadoch budú vystavovať zamestnancom žalobcu formuláre E 101, na základe ktorých by podliehali legislatíve Maďarska. Z vyjadrenia OEP Budapešť vyplýva, že formuláre E 101 nemôžu byť vystavené.. táto skutočnosť je taktiež uvedená v napadnutom rozhodnutí Sociálnej poisťovne, ústredie, ktorá vyvinula dostatočnú snahu usporiadať danú situáciu v súlade s nariadením a príslušnou legislatívou. Preto je Sociálna poisťovňa toho názoru, že na základe skutkového a právneho stavu je možné napadnuté rozhodnutie dostatočne preskúmať.

Sociálna poisťovňa zároveň namieta voči úhrade trov konania, a to v časti, v ktorej krajský súd zaviazal Sociálnu poisťovňu uhradiť trovy konania za zaplatený súdny poplatok vo výške 66 Eur.

Podľa § 4 ods. 1 písm. c/ zákona SNR č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov je od poplatku oslobodené súdne konanie vo veciach zdravotného poistenia, sociálneho zabezpečenia, vrátane nemocenského poistenia, dôchodkového zabezpečenia, štátnych sociálnych dávok, sociálnej pomoci a poistenia v nezamestnanosti, aktívnej politiky trhu práce a garančného fondu a poskytovania zdravotnej starostlivosti.

Žalobca žiadal prvostupňový rozsudok ako vecne správny potvrdiť. Žalobca tiež podal odvolanie proti výroku o trovách konania, keďže mu nebola priznaná náhrada za jeden úkon právnej pomoci, podanie vyjadrenia z 27.08.2012, v sume 161,76 Eur a uplatnil tiež náhradu trov odvolacieho konania v rovnakej výške.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „Najvyšší súd“), ako odvolací súd (§ 10 ods. 2 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok v rozsahu a z dôvodov uvedených v odvolaní, oboznámil sa s predloženou spisovou dokumentáciou a po zistení, že odvolanie bolo podané oprávnenou osobou v zákonnej lehote (§ 204 ods. 1 O.s.p.) a že ide o rozsudok, proti ktorému je podľa ustanovenia § 201 v spojení s ust. § 250ja ods. 1 O.s.p. odvolanie prípustné, vo veci v zmysle dôvodov uvedených v § 250ja ods. 2 O.s.p. nenariadil pojednávanie a po neverejnej porade senátu jednomyseľne (§ 3 ods. 9 zák. č. 757/2004 Z.z.) dospel k záveru, že odvolanie účastníkov nie je dôvodné. Odvolací súd napadnuté rozhodnutie žalovaného podľa § 250ja ods. 3 vety druhej podľa § 219 ods. 1) O.s.p. vecne správny výrok rozsudku potvrdil z nasledovných dôvodov:

Podľa § 177 zák. č. 461/2003 Z.z. na konanie vo veciach sociálneho poistenia a vo veciach starobného dôchodkového sporenia v rozsahu upravenom týmto zákonom sú vecne príslušné organizačné zložky Sociálnej poisťovne (pobočky a ústredie). Do vecnej príslušnosti pobočky podľa § 178 ods. 1 písm. a) bodu 1. patrí rozhodovať v prvom stupni o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia v sporných prípadoch. O opravnom prostriedku proti takému rozhodnutiu rozhoduje ústredie (§179 ods. 1 písm. b)).

Samostatným rozhodnutím č. 32062-26/2011-TO z 11.08.2011 bolo pobočkou žalovaného rozhodnuté o tom, že „W. J., občanovi Maďarskej republiky, nar. XX.X.XXXX, „vzniklo povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti dňa 12.12.2007 “. Žalovaný predmetné rozhodnutie v zásade potvrdil rozhodnutím zo 07.02.2012.

Podľa názoru odvolacieho súdu krajský súd pri preskúmaní rozhodnutia žalovaného vychádzal v zásade zo skutkových záverov žalovaného, hoci sa žalovaný nezaoberal všetkými skutočnosťami, ktoré

vyšli v konaní najavo, a vyplývajú zo samotného spisového materiálu, a na ktoré poukazoval aj žalobca. Preto, hoci je výrok rozsudku krajského súdu vecne správny, odvolací súd upriamuje pozornosť v ďalšom konaní aj na nasledovné skutočnosti:

Z administratívneho spisu žalovaného vyplýva, že listom z 30.11.2009 oznámila inštitúcia Maďarskej republiky - čl. 16 spisu- Národný fond zdravotného poistenia (Országos Egészségbiztosítási Pénztár - ďalej len „OEP“), že personálna agentúra so sídlom v Maďarsku, ktorá tam nevykonáva žiadnu významnú činnosť, prijala pracovné sily v Maďarsku s cieľom poskytnúť ich slovenskej spoločnosti (VALSABBIA Slovakia s.r.o.). Hoci prihlásila svojich „vyslaných“ pracovníkov do maďarského sociálneho zabezpečenia, kompetentný regionálny fond zdravotného poistenia usúdil, že tieto osoby by mali podliehať slovenskej legislatíve podľa čl. 13 nariadenia(EHS) 1408/71. V dôsledku toho bol poistný vzťah pracovníkov uvedených v zozname pozastavený , nakoľko sa odvolali voči rozhodnutiu regionálneho fondu. V prílohe bol zaslaný zoznam 39 osôb prijatých uvedenou spoločnosťou, ktorí pracovali na území SR. V prílohe bol zaslaný zoznam osôb prijatých uvedenou spoločnosťou, ktorí pracovali na území Slovenskej republiky. Pod poradovým číslom 2 zoznamu je síce uvedený J. W. s adresou XXXX N. I. XX. Z uvedeného vyplýva, že adresa zamestnanca nebola bez pochybností neznáma. Prvostupňový orgán však ustanovil J. W. na ochranu jeho práv opatrovníka z dôvodu, že jeho pobyt nie je známy a procesné úkony vo veci povinného poistenia oznamoval verejnou vyhláškou. Odvolací orgán uvedenú vadu konania neodstránil. Odvolací súd považuje za podstatnú vadu konania, ak s osobou, ktorej sa rozhodnutie týka, príslušné orgány žalovaného priamo nekonali, pričom uvedené pochybenie nevytkol ani prvostupňový súd.

Z preambule Nariadenia č. 1408/71 nepochybne vyplýva, že účelom vytvorenia koordinujúceho systému sociálneho zabezpečenia v európskych spoločenstvách je vyhnúť sa dvojitému sociálnemu poisteniu jednotlivca (viď odsek 7 preambule) a vylúčiť tak negatívne dôsledky prejavujúce sa v duplicitnej výplate rôznych dôchodkových dávok (viď odsek 12 preambule), resp. v nezapočítaní všetkých dôb, ktoré zohľadňujú právne predpisy jednotlivých členských štátov pri posudzovaní nároku na nadobudnutie a zachovanie nároku na dávky a ich výpočet (viď odsek 10 preambuly).

Preto sa mala žalovaná podľa názoru odvolacieho súdu “ex offo“ zaoberať aj preverením, či žalobca neodvádzal poistné platby nositeľovi poistenia v Maďarsku, t. j. v krajine svojho domicilu, čo tvrdil aj v podanej žalobe, a už táto skutočnosť mohla byť dôvodom pre iné skutkové závery a následne aj pre právne hodnotenie veci, ktoré sa javí ako predčasné a preto sa ním ani odvolací súd nezaobera.

S uvedeným záverom súvisí aj vyriešenie otázky, či OEP (orgán vymedzený všeobecne žalovanou na str. 6 rozhodnutia o odvolaní, je orgánom sociálneho poistenia v takom rozsahu, ako to predpokladá slovenská úprava, t. j. či zabezpečuje povinné nemocenské a dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti poistenej osoby. Z listu uvedenej maďarskej organizácie na prvý pohľad pre Najvyšší súd vyplývajú pochybnosti, vzhľadom na jej pomenovanie, t. j. že ide iba, resp. najmä o orgán zdravotného poistenia (viď anglický text „National Health Insurance Fund“ uvedený v záhlaví listu v prílohe č. 16 administratívneho spisu). Keďže žalovaná neodôvodnila svoje úvahy, ktoré ju viedli k hodnoteniu maďarskej organizácie, že ide o: „orgán sociálneho zabezpečenia v Maďarskej republike“ (viď druhá veta na str. 6 napadnutého rozhodnutia), je možné považovať jej rozhodnutie za nepreskúmateľné.

Najvyšší súd nemá právomoc hodnotiť spor žalobcu a žalovaného, či rozhodnutie maďarského súdu malo vyvolať nejaké účinky na území Slovenskej republiky v prejednávanej veci. Z rozsudku maďarského súdu z 21.04.2011 však nepochybne vyplýva skutkové zistenie, že súd zrušil platnosť uznesenia orgánu OEP, ktorým boli vymazané spätne od začiatku roka 2007 poistné vzťahy 39 pracovníkov, ktorých žalobca „vypožičal“ na Slovensko. Na predmetnom rozsudku je prezentačná pečiatka SP-pobočky v Topolčanoch z 28.09.2011. Podľa č. 1. 30 administratívneho spisu OEP oznámilo žalovanému e - mailom, že podľa rozsudku maďarského súdu „poistné pomery zamestnancov žalobcu neboli zrušené a sú naďalej platné“ (preklad žalovaného), avšak „rozhodnutie súdu nezaväzuje OEP na vystavenie formulárov E 101.“ Z uvedeného podľa názoru odvolacieho súdu vyplýva, že v

predmetnom konaní sa mal žalovaný zaoberať otázkou, či zachovanie poistného vzťahu v Maďarsku sa týka prípadne aj osoby J. W. (odvolací súd už poukázal na to, že žalovaný s menovaným nekonal). Pokiaľ v tomto smere žalovaný dokazovanie nevykonával, nezistil dostatočne skutkový stav pre posúdenie veci.

Z týchto dôvodov odvolací súd podľa § 250ja ods. 3 vety druhej prvostupňový rozsudok potvrdil, keďže zrušujúci výrok rozhodnutia považoval za vecne správny. Rovnako právne závery týkajúce sa nepreskúmateľnosti rozhodnutia o vzniku poistenia J. W. v SR považoval za vecne správne, pretože boli založené na nedostatočnom zistení skutkového stavu v administratívnom konaní a konanie malo vady, ktoré samy osebe mohli byť dôvodom nezákonnosti rozhodnutia.

Vo výroku o trovách konania odvolací súd znížil priznanú náhradu trov o 66 Eur z dôvodu, že konanie v predmetnej veci je oslobodené od súdnych poplatkov, preto ani náhrada takého poplatku účastníkovi nepatrí. Naviac, z obsahu spisu nevyplýva vydanie výzvy na zaplatenie poplatku ani jeho skutočné zaplatenie. Uplatnenie poplatku vo vyúčtovaní trov konania z 19.09. 2012 žalobca neodôvodnil.

Odvolací súd súčasne nepovažoval za dôvodné odvolanie žalobcu z dôvodu nepriznania odmeny za úkon z 27.08.2012. Podľa § 250k ods. 1 O.s.p. ak mal žalobca úspech celkom alebo sčasti, súd mu proti žalovanému prizná právo na úplnú alebo čiastočnú náhradu trov konania. Plný úspech v konaní neznamená, že žalobca má právo na náhradu akýchkoľvek trov konania. V zmysle § 142 ods.1 v spojení s § 246c O.s.p. mu možno priznať iba náhradu tých trov, ktoré boli potrebné na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal. Žalobca v žalobe v súlade s § 249 ods.2 O.s.p. uviedol dôvody, pre ktoré považoval rozhodnutie žalovanej za nezákonné. Vyjadrenie z 27.08.2012 je obsahovo zhodné so žalobnými dôvodmi. Vznik trov spojených s jeho podaním nemožno považovať za trovy potrebné na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva. Vzhľadom na to, že žalobca v odvolacom konaní nebol úspešný, odvolací súd mu právo na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal (224 ods. 1 v spojení s § 250k ods. 1 O.s.p.).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.